

Súčinnosť vojsk pri znižovaní nebezpečia v jadrových zátarasoch

Jedným zo základných faktorov ovplyvňujúcich úspech boja a operácie, je pohyb. Je preto len logické, že význam a existencia zátarasov, ktorých cieľom je obmedzovať a znemožňovať pohyb, nadobúda poprednú úlohu pri stanovovaní cieľov boja a operácie. Z histórie vedenia vojny, i podľa súčasných teoretických názorov na budúcu vojnu je zrejmé, že s narastajúcim tempom pohybu nadobudajú zátarasy kvalitatívnych zmien (čo do účinnosti aj rozsahu). Keď v minulosti prekonávanie a odtarasovanie zátarasov bolo výlučne záležitosťou ženijného vojska, dnes za použitia jadrových mín v systéme ostatných druhov zátarasov sa stáva ich prekonávanie úlohou všetkých druhov vojsk, celej vševojskovej zostavy, ktorá boj vedie.

Existencia rozsiahlych nepriateľských zátarasov, predovšetkým za použitia jadrových mín si vyžiada všestranný rozbor činnosti vojsk v zatarasovaných priestoroch. Plánovať a organizovať ich prekonávanie stáva sa tak povinnosťou veliteľov a vševojskových štábov všetkých stupňov.

OPATRENIA A ČINNOSŤ ŠTÁBOV A VOJSK

Pre rozdelenie úloh a účasti vojsk pri znižovaní nebezpečia v jadrových zátarasoch stanovme si schéma opatrení a činnosti štábov a vojsk (schéma 1). To nám poslúži i k vyvolaniu diskusie o terminologických otázkach jednotlivých pojmov a názvov v tejto oblasti.

a) Prieskum jadrových zátarasov

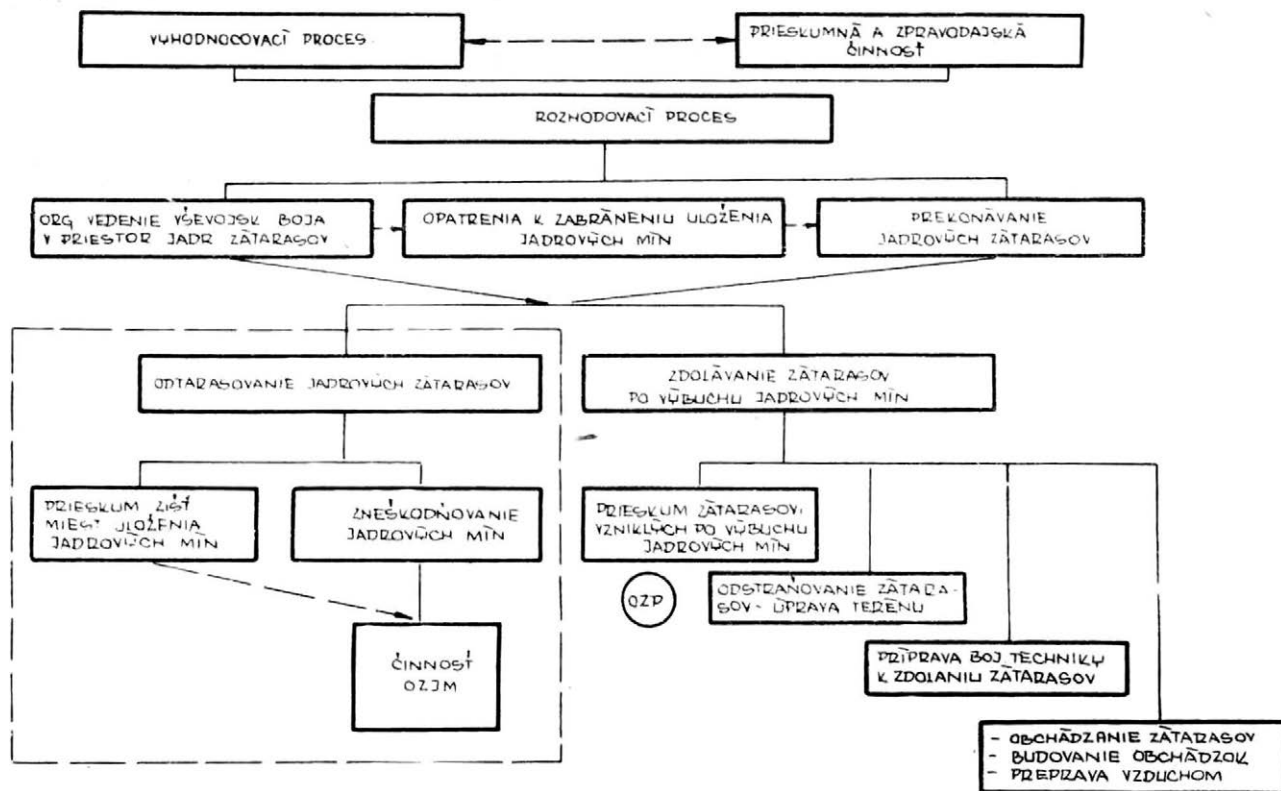
Prieskum jadrových zátarasov je súhrnná prieskumná a zpravodajská činnosť s cieľom:

— **odhaliť maximum opatrení nepriateľa, ktoré zabezpečujú budovanie jadrových zátarasov.** Do tejto kategórie spadá predovšetkým tá činnosť nepriateľa, ktorá zabezpečuje skladovanie, presun a zpohotovovanie jadrových mín, plánovanie a organizovanie činnosti odriadov k ich pokladaniu a zaistovacia opatrenia za presunu i v mieste polozenia jadrových mín. Prieskum zameraný na tieto opatrenia je možné organizovať a vykonávať len v najužšej súčinnosti všetkých druhov vojsk. Pretože ide o opatrenia ešte pred položením (uložením) jadrovej míny do plánovaného (prípravovaného) miesta, teda o opatrenia v hĺbke, budú sa podieľať na tomto prieskume spravidla tie prostriedky a orgány, ktoré sú patrične pre hĺbkový prieskum vybavené. Môžeme pripustiť, že i časť ženijných prieskumných orgánov, predovšetkým na vyšších stupňoch velenia, bude sa podieľať na tomto prieskume, jeho organizácia stáva sa výlučne záležitosťou vševojskových štábov;

— **zistenie (fixácia) miesta uloženia jadrovej míny a odhalenie opatrení pre roznet a ochranu.** Ide v podstate o nepriateľskú činnosť po uložení jadrových mín, to znamená v malej hĺbke, pred zostavou prvosledových plukov. Prieskum týchto opatrení je preto predovšetkým úlohou prvosledových útvarov a zväzkov a do značnej miery ženijných síl a prostriedkov, určených k podrobnému ženijnému prieskumu. Táto prieskumná činnosť je už úzko zopätá so zneškodňovaním jadrových mín, t.j. činnosťou OZJM.

SCHEMA OPATRENÍ PROTI NEPRIATEĽSKÝM JADROVÝM ZÁTARASOM

SCHEMA 1

b) Činnosť štábov — rozhodovací proces

Zo schémy 1 je patrné, že k rozhodovaciemu procesu dochádza po splnení cieľov vo vyhodnocovacom procese a v prieskumnej a zpravodajskej činnosti. Výsledkom rozhodovacieho procesu je podiel jednotlivých druhov vojsk pri znižovaní nebezpečia jadrových zátarasov, vyjadrený na jednotlivé fázy boja, ako

— pri plánovaní a organizovaní vševojskového boja v priestoroch jadrových zátarasov,

— pri činnosti k zabráneniu uloženia jadrových mín,

— pri prekonávaní jadrových zátarasov, uložení ktorých nebolo zabránené predchádzajúcou činnosťou.

Jednotlivé fázy boja proti jadrovým zátarasom naznačujú možnosti zariadenia sa jednotlivých druhov vojsk a ich možný podiel pri znižovaní nebezpečia jadrových zátarasov. Napr. snahe zabrániť v uložení jadrových mín (ktorá fáza je najefektívnejšia a prvoradá) je podiel letectva, výsadkového vojska, delostrelectva a predsunutých odriadov základným predpokladom úspechu. Pri prekonávaní zátarasov je základným predpokladom úspechu podiel ženijného a chemického vojska ako i technického zabezpečenia boja.

V období plánovania a organizovania boja je zapotrebi hľadať i iné opatrenia k zníženiu nebezpečia účinkov jadrových zátarasov, než je ich priame zneškodňovanie a ničenie. Je zapotrebi posúdiť zloženie operačných a bojových zostav v pásme jadrových zátarasov a voliť ich tak, aby dochádzalo k minimálnym stratám pri prekonávaní. Je nereálne počítať s plným úspechom pri zabráňovaní v ich položení, prípadne pri zneškodnení uložených mín. V podstate by šlo o optimálne rozloženie síl a prostriedkov do jednotlivých sledov. Podľa dostupných prameňov dá sa usudzovať, že prevážna väčšina jadrových mín bude privedená k výbuchu v priestoroch prvých sledov plukov a divízií, prípadne pred ich čelami. To znamená, že uskupením väčšiny síl do prvých sledov vytvárame priaznivé podmienky pre zámysel nepriateľa. Pri vedení boja v priestoroch jadrových zátarasov je zapotrebi posúdiť tiež tempo, stanovené v rozhodnutiach. Môžeme predpokladať, že bude značne spomalené, a to najmä v priestoroch po výbuchu jadrových mín.

V rozhodovacom procese bude treba stanoviť tiež poradie dôležitosti jednotlivých jadrových mín v pásme činnosti. Pri ich známej predpokládanej hustote (na 1 km frontu 0,3 až 0,5 prípadne až 1) nebude dostatok síl a prostriedkov k ich zneškodňovaniu. Poradie je možné určiť podľa viacerých spôsobov. Ako príklad uvádzam „binárny rozhodovací proces“. Cieľom tohto procesu bude určiť možné poradie zneškodňovania jadrových mín podľa hodnoty ich účinkov.

Príklad je stanovený na predpoklad, že v pásme vzášku je zistené 11 jadrových mín v hĺbke jadrového mínového pásu.

1. Tabuľka kvalitatívne ohodnocených parametrov JM

Por. č. JM	kt	Hodnoty parametru pre vplyv na			Poznámka	
		manéver	prieťah	rad. akt. zamorenie	celkom	poradie hodnoty
1	1	3	3	6	13	2
2	1	4	3	6	14	1
3	1	4	2	5	12	3
4	1	3	2	4	10	6
5	1	4	2	4	11	5
6	1	4	1	3	9	7
7	1	4	3	3	11	4
8	1	3	2	1	7	10
9	1	3	3	1	8	9
10	1	1	2	2	6	11
11	1	1	3	4	9	8

Hodnoty:

a) Pre $kt = 1$

b) Pre vplyv na manéver:

do 4 km (koef. váhy 4)

do 8 km (koef. váhy 3)

do 12 km (koef. váhy 2)

c) Pre vplyv na priechod: veľká 3
stredná 2
malá 1

d) Pre rádioaktívne zamorenie podľa pás-
siem vo smere vetra:

0—5 km od hranice (pravej, ľavej)
koef. 6

5—10 km od hranice (pravej, ľavej)
koef. 5

10—15 km od hranice (pravej, ľavej)
koef. 4

atď. podľa vplyvu zamerania na bojovú
zostavu.

2. Tabuľka poradia dôležitosti JM

Por. číslo podľa hodnoty	Zmluvené por. číslo JM
1	2
2	1
3	3
4	7
5	5
6	4
7	6
8	11
9	9
10	8
11	10

3. Krivka dôkazov

Stanovenie vzájomného významu JM (označené podľa poradia dôležitosti) a ohod-
notenia krivky dôkazov.

1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		3	3	3	3	3	3	3	3
		4	5	6	7	8	9	10	11
			4	4	4	4	4	4	4
			5	6	7	8	9	10	11
				5	5	5	5	5	5
				6	7	8	9	10	11
					6	6	6	6	6
					7	8	9	10	11
						7	7	7	7
						8	9	10	11
							8	8	8
							9	10	11
								9	9
								10	11
									10
									11

4. Tabuľka výsledkov

Poradové číslo podľa hodnoty	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Poradové číslo podľa zmluveného čísla JM	2	1	3	7	5	4	6	11	9	8	10
Výsledok hodnotenia	8	5	10	8	7	4	6	1	1	2	2
Poradie ničenia	3	6	1	2	4	7	5	10	11	8	9

$$\text{Skúška: } \frac{n^2 - n}{2} = \frac{121 - 11}{2} = 55$$

n ... počet skúmaných javov (jadrových mín)

- hodnota nepriateľa 1—3,
- priechodnosť terénu 1—3,
- možnosť rozvinutia útoku v hĺbke 1—3,
- hodnota JM 1—3.

Pri spracovávaní tabuľky kvalitatívne ohodnotených parametrov a krivky dôkazu je treba úzkej súčinnosti predstaviteľov druhov vojsk, resp. skupiny vytvorenej na štábe zväzku a riadenej operačným oddelením. Z tabuľky výsledkov, ktoré sú a vždy budú ovplyvnené subjektom funkcionárov podielajúcich sa na stanovovaní potrebných hodnôt a vzájomného významu skúmaných javov (JM), určuje veliteľ poradie ničenia JM, prípadne poradie nepriateľských opatrení k pokladaniu JM, ktoré je potrebné ničieť ešte pred ich položením.

5. Kvalitatívne ohodnotenie smeru

Pretože veliteľ zväzku, ktorý sa pripravuje k útoku, má možnosť voľby smeru hlavného úderu i podľa ohodnotenia dôležitosti jednotlivých JM v jeho pásme, je potrebné toto ohodnotenie zaradiť ako jeden z možných parametrov. Napríklad k ohodnoteniu jednotlivých smerov útoku k spracovaniu tabuľky kvalitatívne ohodnotených parametrov zaraďuje (platia) tieto možné parametre:

Tabuľka kvalitatívne ohodnotených parametrov

Parametry	Smer č.	
	1	2
Hodnota obrany nepriateľa	2	2
Priechodnosť terénu	3	2
Možnosť rozvinutia útoku v hĺbke	3	1
Hodnota jadrových mín	2	3
Celkom	10	8
Poradie smerov	1	2

I keď v tomto príklade hodnota jadrových mín nerozhodla o poradí smeru, je nutné s ňou počítať pri stanovovaní smeru hlavného úderu vždy, ak ide o bojovú činnosť v jadrových zátarasoch.

Záver

Problematika súčinnosti druhov vojsk pri znižovaní nebezpečia v jadrových zátarasoch je málo prebádaná a ešte nie dostatočne prakticky overená v podmienkach prípravy štábov a výcviku vojsk. Rozbor niektorých dôležitých problémov však naznačuje, že každý druh vojska má svoje uplatnenie, resp. povinnosti a úlohy pri riešení opatrení proti jadrovým zátarasom.

Teoretický rozbor týchto otázok vedie k záverom, že súčinnosť je možno stanovovať po jednotlivých údobíach boja a operácie. To znamená

- pri plánovaní a organizovaní bojovej činnosti,
- pri realizácii opatrení k zabráneniu uloženia jadrových mín,
- pri zneškodňovaní uložených JM a prekonávaní zátarasov, vzniklých po výbuchu jadrových mín.

K úzkej súčinnosti pri znižovaní nebezpečia jadrových zátarasov sú tiež jednotlivé druhy vojsk predurčené svojou bojovou technikou a jej možnosťami.